

Scheveningen, 5 juli 2022

Als laatste spreker van deze herdenking voel ik me zeer vereerd want de laatste spreker krijgt altijd het belangrijkste onderwerp. En bij deze herdenking is dat de bemanning van de Adder.

Voor ik een aantal bijzondere voorvallen noem, wil ik eerst iets zeggen over de samenstelling van de bemanning. Van de 65 opvarenden behoren 37 man tot de vaste bemanning. Zij zijn het die de opdracht hebben om veilig met het schip te varen en haar missie uit te voeren. De andere opvarenden zijn voor een ander doel aan boord: opleiding, training en zelfs als passagier.

Bekijken we deze vaste bemanning dan was er op een uitzondering na niemand van de schepelingen of zeeofficieren inclusief de commandant die ooit op een monitor gevaren had

Drie man maakten zelfs hun eerste reis en zes matrozen kwamen net uit de gevangenis. Allen waren slechts 5 dagen aan boord en hadden nooit samen gevaren als bemanning.

Ik maak deze analyse om aan te geven wat een risico de marine heeft genomen om een niet zeewaardige monitor naar zee te sturen met deze bemanning.

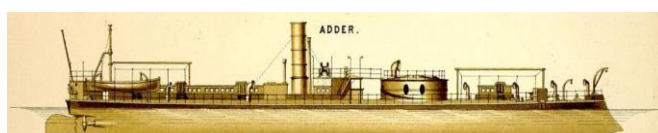
Toch is naar mijn mening de samenstelling van de bemanning niet de oorzaak van de ramp maar eerder het verkeerd inschatten van het gevaar door de commandant.

De rest van mijn spreektijd wil ik een aantal bijzondere voorvallen noemen die te maken hebben met de ramp en de familie hier aanwezig.

Het is juli 1882. Willem Lodewijk Borel staat op het station om een kaartje te kopen naar IJmuiden want hij is uitgenodigd om met zijn broer, de luitenant ter zee George Borel, mee te varen van IJmuiden naar Hellevoetsluis. Hij bedenkt zich echter en koopt een kaartje naar Arnhem om zijn verloofde op te zoeken.

Zo ontsnapt hij aan de ramp en kunnen we nu zijn familie in ons midden hebben. Willem Lodewijk noemde zijn eerste zoon naar zijn broer George en de hier aanwezige familie zijn allen familie van deze George Borel.

Het is 4 juli 1882. De matrozen Gerrit van der Linde en Hendrik Kunst van de Adder hebben toestemming om de avond voor vertrek, vanuit de buiskruithaven Buitenhuisen naar hun moeder te gaan in Amsterdam. Op de een of andere manier lukt het hen echter niet om op tijd terug te zijn aan boord. Als achterzeilers reizen ze nu zelfstandig naar Hellevoetsluis en krijgen daar te horen dat de Adder is vergaan. De commandant geeft hen echter geen straf maar gratie.

Matroos Gerrit van der Linde is geboren en overleden in Makkum en het toeval wil dat de mijnenjager Zr. Ms. Makkum hier vanavond voor de kust ligt als eerbetoon voor de omgekomen bemanning.

Aan het achterzeilen hebben we het te danken dat we een kleindochter van Gerrit van der Linde hier bij ons hebben.

Veertien dagen later. Het is 18 juli 1882. Hier om de hoek op de Keizerstaat 52 vindt een seance plaats waarbij de bottelier van de Adder - Brederode - zich openbaart en een boodschap heeft voor zijn verdrietige vrouw. Zijn vrouw wordt opgespoord in Amsterdam en in een vervolgsessie heeft hij contact met haar. Details van dit verhaal zijn gedetailleerd en verifieerbaar.

Van Van Brederode kan verder nog als bijzonderheid vermeld worden dat hij een directe afstammeling is van Karel de Grote.

Deze informatie heb ik gekregen van de heer Klein vandaag aanwezig. Hij heeft bloed door de adderen stromen van zowel de Brederode's als de familie Duinker.

Van de loods Cornelis Simonszoon Duinker is een achterkleinzoon aanwezig.

Loods Duinker was reeds op leeftijd en had een bewogen leven achter de rug. Twee maanden voor de ramp was hij al bijna omgekomen.

Bij het vertrek van het poolschip WILLEM BARENTS viel hij - bij het aan boord gaan - in de schutkolk. Door een matroos van de Barends kon hij nog net op tijd gered worden

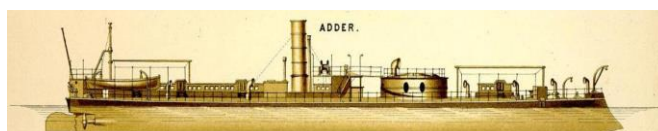
In het Rapport aan de Koning over de ramp worden een aantal aantijgingen gedaan aan het adres van de loods Duinker. Onterecht is gebleken. Lovenswaardig is het dat het loodswezen altijd achter zijn loods is blijven staan en recent nog heeft het loodswezen IJmuiden een artikel van de hand van Maarten Noot uitgebracht waarin de kundigheid van de loods Duinker nog eens wordt onderstreept.

We zijn vereerd dat de Bestuursvoorzitter loodswezen Amsterdam -IJmond de heer Robert de Jonge hier aanwezig is.

Duinker was niet de enige loods die bij het ongeluk betrokken was. Indirect is de zeeloods Meuldijk uit Brielle dat ook en wel in de hoedanigheid van vader. De machinist-leerling der 1ste klasse Meuldijk aan boord was zijn zoon.

Op zaterdag 8 juli 1882 kreeg deze zeeloods kreeg het bericht van de Adder als volgt. Ik lees voor uit de Nieuwe Brielsche Courant van juli 1882:

Hij verkeerde in de mening dat de monitor waarop zijn zoon diende, niet was uitgevaren, om het minder gunstige weder en ging zaterdagmiddag even wandelen. Onderweg ontmoette hij iemand, die hem vraagt of hij ook iets van de Adder wist, waarop hij antwoordde, dat die te IJmuiden moet zijn. Nu de andere echter het tegendeel verzekert, spoedt hij zich naar het telegraafkantoor, vraagt per draad

inlichtingen en krijgt ten antwoord: "dat de Adder is uitgevaren en dat er niets van vernomen werd, dan dat het lijk van den loods is aangespoeld".

Dames en heren, dit is het begin van een trieste tijding die over het land zal spoelen en verdriet, ontzetting, ongelooft en boosheid te weeg zal brengen.

Een tijdingen die soms ook verzwegen werd. Zo ging binnen de familie Van Voorthuijsen het verhaal dat de LTZ 2 Evert van Voorthuijsen overboord was geslagen en verdronken. Gelukkig hebben we de achterlicht van Evert van Voorthuijsen het gehele verhaal kunnen vertellen.

Het laatste voorval is redelijk recent.

Het is 10 april 2015. Op de boulevard loopt Joost Hasselo Smits. Het is de dag dat de ceremonie rond de plaatsing van het gedenkteken op de boulevard plaatsvindt. Tevens zal de koker met alle namen van de bemanningsleden in de gedenksteen verankerd worden. Hij ziet dat er iets gaande is en gaat er naar toe. Zo is hij, geheel toevallig, aanwezig bij de plaatsing van het gedenkteken en eerste herdenking . Zijn oud-oom is de eerste officier van de Adder, de Luitenant ter zee der 2e klasse en MWO drager Michiel Smits.

Zo heeft ieder bemanningslid wel zijn eigen bijzondere verhaal maar daar is de tijd nu te kort voor.

Wel wil ik nog vertellen dat er, naast het Monument in Huisduinen, slechts drie graven bewaard zijn gebleven en wel in Deventer, Voorburg en Ginneken. De Stichtingen – Oude Graven Deventer en Mooi Voorburg – en de vereniging Ginneken is Ginneken hebben voor deze herdenking op gepaste wijze aandacht besteed aan de graven en de ramp. Mag ik hun vertegenwoordigers hiervoor hartelijk danken.

En Ik dank u voor uw aandacht.

